

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“ iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	---	--

Încheierea la cursul Istoriei Bisericesci

de Prof. Euseviu Popovici

(Continuare)

În biserica de răsărit, și protestantismul, măcar că până acum încă n'a isbitit mult, a văzut și vede un teren bun de cucerit, din cauză că această biserică, în urma răstărilor prin care a trecut, se află în împrejurări în cari pare puțin capabilă de a se apăra cu succes. Din partea protestantismului numai biserica anglicană, cu ierarhie episcopală și cam cu 30 milioane de credincioși, caută încâtva o apropiere mai frățască de biserica ortodoxă a răsăritului, precum face aceasta din partea catolicismului apusean singură mica biserică a „catolicilor vechi“, care s'a lăpădat de papa din cauza pretențiilor lui de infalibilitate, dogmatizate în 1870, și care numără vr'o 150,000 membri. Biserica ortodoxă răsăriteană, împreună că partidele opoziționale din sinul ei, născute în timpul nou, cuprinde acum vr'o 109 milioane de suflete, a pierdut în urma agitărilor latinisătoare și unioniste ale bisericii române mai întâiu câte-va milioane de membri, după naționalitate greci, albaneși, sârbi, bulgari, ruteni și români, cari în veacurile ultime ale evului mediu s'au latinisat cu totul, cedând presiunilor politice și schimbându-și în parte și naționalitatea, apoi pierduse ea de la finea secolului XVI un număr mai mare de credincioși și anume ruteni, cari sub dominațiunea Poloniei fură înduplecați a trece la unire cu biserica romană, dintre cari însă cei mai mulți mai târziu, fiind anexați de Rusia, s'au reintors la ortodoxie, dar durabil a pierdut ea prin trecere la unire cu biserica Romei peste 4 1/2 milioane de membri, parte mică greci și arabi în Siria și în țările învecinate; cunoscuți sub numele de melhiți, precum și greci, sârbi și bulgari în Europa, cea mai mare parte însă ruteni din Ungaria de nord și români din Transilvania și din Ungaria de est, cari au devenit „uniți“ sub înfrurirea unui guvern romano-catolic de mare zel unionistic și pe cari pe toți biserica latină,

ca și pe creștinii din bisericile orientale eterodoxe câștigați la unire, în număr de peste 1/2 milion, îi numește unilateral și pe nedrept catolici orientali, pe când cu dreptul acest nume se cuvine și se dă credincioșilor bisericii ortodoxe de răsărit. Aceasta din urmă mai este slăbită și prin așa numitul rascol, schismă ce se născu în sinul bisericii ortodoxe din Rusia în veacul XVII mai întâiu numai din cauza unor diferențe neesențiale în rânduelile și textele liturgice, însă care apoi în mare parte adăogă și alte diferențe mai esențiale și se ramifică în multe partide unele foarte extreme, numărând după statistici rusești oficiali cam 1 1/2 milion, după alții și peste 10 milioane de partizani. În urmă pe lângă mici răsărituri din partea unor eresii locale, biserica ortodoxă orientală mai are a învinge în timpul de față și desbinări provocate de lupte naționale, um este mai ales de la 1872 încoace așa numită schisma bulgară.

Deci astăzi în creștinism își fac concurență mai întâiu ortodoxia răsăriteană, catolicismul roman și protestantismul, trei diversități, dintre cari cele două numite mai înainte există, fără a se număra timpul de 2 secole ale formării lor ca diversități, acum de 8 1/2 secole, constituind două biserici fără comunitate între sine, biserica ortodoxă de răsărit, care este vechea biserică catolică a răsăritului, și biserica romano-catolică, care este vechea biserică catolică a apusului și se numește cu nedreptul astăzi simplu numai „biserica catolică“, iar a treia diversitate, protestantismul, ființează de aproape 4 veacuri și formează trei alte biserici principale: 1. cea luterană, 2. cea calvină, care se subîmpărțesce în o biserică reformată și o biserică presbiteriană, 3. cea anglicană, pe lângă un număr însemnat și din ce în ce sporitor de biserici secundare sau secte mai mari și mai mici. De catolicismul roman se ține mai jumătatea creștinătății, iar din cealaltă mai mare jumătate a ei peste 3/5 fac parte din protestantism și aproape 2/5 aparțin ortodoxei de răsărit. Catolicismul roman — cu excepțiune de cam 5 milioane de răsăriteni câștigați de el — și protestan-

tismul constituie creștinătatea apusană, pe când ortodoxia răsăriteană o mărturisesc creștinii răsăritului cu excepțiunea amintitelor cam 5 milioane de orientali deveniți romano-catolici prin „unire“, apoi cu excepțiunea rascolnicilor rusesei, taxați de unii ca 1½ milion, de alții ca peste 10 milioane de suflete. Creștinătatea apuseană, care s'a lătit și s'a dezvoltat mai întâiu sub îniriirea celei răsăritene, apoi tot mai neatîrnat și în urmă cu deplină neatîrnare de aceasta și care, aflându-se încă din vechime în împrejurări de afară mai fericite, s'a putut lăți și desvolta puternic, cuprinde acum aproape ¼ ale întregii lumi creștine, iară biserica răsăriteană, carea după o scurtă înflorire și după o următoare mare desbinarea și destrămare mohamedanismul îi aduse ruină și prederi cumplite și îi puse în cale pedici de lățire și de dezvoltare atât de colosale și de durabile și apoi și romano-catolicismul îi răpi milioane de membri prin latinizare și „unire“ și care, parte abia în timpul mai nou, parte chiar numai în timpul cel mai din urmă, și nu fără impulse de la apus, a început a se reculege din înapoierea sa seculară, reprezintă astăzi în total numai puțin peste ¼, biserica răsăriteană cea ortodoxă îndeosebi nici deplin ¼ a creștinătății întregi.

Este mai pre sus de toată îndoiala că starea desbinată a creștinismului nu este starea cea voită de Urzitorul lui; căci după voința Acestuia creștinismul are a forma o biserică, și pentru timpul deplinării lui este juruit (Joan. 10, 16) că „va fi o turmă“. Dară și în starea desbinată de acum creștinșimul tot lucră la deslegarea problemei sale și la deplinirea sa, și starea de desbinare, măcar că este un rău în sine, totuș, după acea lege a ordinii universului după care chiar și răul este condus a servi bunului, contribuie de altă parte și ea la progresul creștinismului. Căci fie-care dintre bisericile între cari există diferențe de do-me este nevoită a supune acele dogme și pe lângă ele încă și altele ce stau în legătură cu ele la o cercetare și demonstrare tot mai temeinică și din tot mai multe puncte de vedere, iar prin aceasta câștigă cunoștință creștină, devenind mai adincă, mai complectă și mai lămurită. Nu mai puțin și în alte privniți contribuie la progresul fie-cărei biserici necesitatea de a se afirma și a se arăta ea ca aceea ca ce nu voesc să o recunoască bisericile rivale, ca biserica creștină cea adevărată; ea trebuie ca să caute ca creștinismul să apară în ea realizat mai deplin de cât în rivalele ei. Afară de aceasta, fie-care biserică în urma proprietăților sale particulare desvoaltă unele părți ale vieții și problemei creștine mai mult de cât alte biserici, și griji de a fi învinsă în lupta de întrecere dintre biserici face că fie-care biserică caută să-și însușească și să sie-și ce la alte biserici recunoaște ea, și din punctul ei de vedere, ca progres.

(Va urma)

Adunarea „Societății pentru fondul de teatru român“

Adunarea acestei Societăți, ținută ast an la Bistrița, a decurs cât se poate de bine și frumos.

Încă Sâmbătă nainte de amezai a sosit la Bistrița comitetul Societății și a fost primit cu mare însuflețire de comitetul local aranjatoriu și de mulțime de inteligență și popor din loc și jur.

Sub un cort mare de pânză s'a ținut la otelul „Regele ungar“ obicinuita seară de cunoștință, remarcabilă pentru numărul mare al participanților și o serie de toast frumoașe.

Duminecă după serviciul divin se deschide adunarea în sala festivă a comitatului prin următorul discurs: „Arta și adevărul“ al presidentului, d-l Iosif Vulcan:

Domnilor și doamnelor!

Dacă studiem artele, vedem, că ele toate au acelaș scop, d'a reproduce viața. Reproducerea reușese cu atât mai perfect, cu cât ea ne presintă mai fidel aparința realității. Stăruința principală a artelor trebuie să fie dar observarea și copiarea cât mai adevărată a evoluțiunilor vieții; prin urmare sufletul conducător al tuturor artelor este adevărul.

Constatând aceasta, din capul locului putem să enunțiem concluziunea, că numai acel product al minții omenesci este o operă de artă, capabilă a impresiona generațiunea actuală și a susține critica posterității, care represintă adevărul.

Minciuna, pe ori-ce teren, trăesce și se răslăță o zi două, apoi, dată de gol, se răsipesce și dispare în mijlocul hohotelor; ast-fel și obiectele de artă înțoptonate și sulemenite atrag cât-va timp atențiunea lumii curioase, apoi studiate mai înadins, lipsa de fond real ese la iveală și admirațiua trece în dispreț.

Întocmai cum toate însușițiunile mari omenesci au legile lor fundamentale și organice, pe cari toți oamenii trebuie să le păzească, — astfel și artele, expresiunea cea mai sublimă a geniului omenesc, se întemează pe anumite legi, de la cari artistul nu se poate abate nici-odată, la cari trebuie să țină neclintit. Aceste legi au drept temelie a lor adevărul.

Adevărul! Iată condensat într'un cuvânt întregul codice al legilor artei.

Acest singur cuvânt ajunge, pentru-ca artistul să știe, care e datoria sa, în ce direcțiune arc să plece și cum trebuie să muncească.

Cuvântul acesta cuprinde o indicațiune lămurită, un program bine stabilit, un plan de muncă precis codificat.

Cuvântul acesta e soarele, care îi luminează calea, pământul care îl hrănesce și aerul care îl împresoară în dumnezeescele momente de inspirațiune.

Arta este o schintee a divinității vecinic adevărate. Ia are menirea d'a aprinde aici pe pământ focul sacru al sentimentului divin, care înalță pe om și-i deschide orizonturi mai largi, unde, lipsit de micile griji, uită par-că ce este, se desfătează în univers, admiră frumșețile naturei și creațiunile minții omenesci, se bucură de atâtea minuni necunoscute și se simte fericit, că trăesce.

Menirea artei e minunată. Ea are darul d'a vărsa lumină, d'a răspândi cultură, d'a oferi plăceri intelectuale; da ne face să cunoaştem mai bine frumosul, să despreţuim uritul; să admirăm ce-i bun şi să ne ferim de ce-i rău, să ne închinăm moralei şi să ne îngrozim de păcat.

De aceea îşi îndeplineşte misiunea prin diverse forme. Ea instrucează şi desvătă, clădesc şi distruge, laudă şi dojenesc, recompensează şi pedepseşte, învie şi omoară, tot-deuna susţinând adevărul.

Artistul, reprezentantul artei, este apostolul propagator al adevărului. Gura, lira, penelul, dalta, mintea şi inima, creierul care plămădesc şi mâna care îndeplineşte, au să stea vecinic în serviciul adevărului. El nu poate să mintă nici odată, prezentând drept adevăruri nisce născociri deşuchiate, căci în momentul în care publicul le-ar recunoaşte, ar ride de el şi l-ar doborî de pe pedestalul de artist.

Poetul, care vrea să fie bardul naţiunii sale, nu poate să cânte decât ceea-ce frământă cugetarea popoului său, căci dacă lira lui ar întona nisce sentimente străine sângelui din care se trage, n'ar mai reprezenta sufletul aceluia şi neamul său l-ar huidui ca pe un simbriaş plătit.

Autorul dramatic, care şi-ar permite a călca în picioare psihologia şi ne-ar aduce pe scenă caractere nenaturele şi ciocniri dramatice imposibile, — ar produce o lucrare fără valoare.

Romancierul, care ne-ar înjgheba un subiect în lipsa de cunoaştere a istoriei sau a vieţii sociale moderne, care ne-ar zugrăvi figuri istorice cu deprinderi din epoca actuală, care ne-ar înfira în saloane conversaţia obicinuită în popor: n'ar stărni decât risul nostru.

Pictorul, care ne-ar pofti să-i admirăm tabloul a cărui concepţiune e forţată, la care a abusat de colori sau care n'are aer: de sigur şi-ar atrage condamnarea tuturor.

Sculptorul, care din blocul de peatră ne-ar ciopli nisce figuri şi grupe certate cu anatomia, n'ar fi decât un cârpaci.

Oratorul, care la tribună, pe catedră şi în amvon, vestind evangelia dreptăţii şi a luminii, ar vrea să îmbete ascultătorii numai cu nisce frase sforăitoare şi fără miez, n'ar avea decât nisce succese vremelnice, după cari lumea desmetecită l-ar despreţui.

Artistul dramatic, care ar îngana cuvintele în loc să vorbească şi el, ca lumea, care ar declama unde nu are decât să converseze, care ar bâlbâi ca papagalul unde ar trebui să fie plin de simţire, care ar striga neconţinut: ar provoca flueraţi.

Adevărul e sufletul artistului. Fără acesta el nu poate să trăească. Fără acesta el nu mai este artist.

Numai acela să poate numi artist, care e capabil a ne face impresiunea să-l credem. Şi nu credem decât pe acela, care ne convinge, că presintă adevărul.

Numai acela ne cuprinde inima şi mintea; numai acela ne imprimă felul său de cugetare; numai lui ne închinăm cu devoţiune; numai el poate să ne domnească sufletul; numai el este artistul nostru.

Căci el tâlcuesce ceea-ce şî noi simţim, plânge ceea-ce ne doare şi cântă ceea-ce ne înveselesce, — cugetarea, inima, lumea lui — este şi a noastră.

Numai ce-i al nostru ne interesează, numai bucuriile şi durerile noastre le simţim, numai aceia sunt artiştii noştri, cari au darul şi curagiul a-le interpreta, căci numai ei spun adevărul.

În toate timpurile cultul, căruia s'au închinat fruntaşii artei, a fost adevărul, căci au ştiut, că acesta

este o putere dumnezească, singura care poate să le imprime vecinicia.

Au urmat veacuri după veacuri şi s'au produs nenumărate opere de artă, dar din toate nu s'au conservat posterităţii decât acele, cari au fost inspirate de adevăr, căci numai ele au viaţă vecinică.

Iată pentru-ce tragediile elene şi după mii de ani mai stau încă şi astăzi în picioare; iată pentru-ce creaţiunile marelui Shakespeare au să trăească pentru totdeauna.

Adevărul însă n'a fost acelaşi în toate timpurile şi la toate popoarele. A trecut şi el prin mari schimbări. Ceea-ce odată s'a considerat drept dogmă vecinică, mai târziu s'a detronat şi în locu-i s'a înălţat alt adevăr, care la rândul său iarăş a fost distrus, spre a face loc noului curent, noului adevăr.

Astfel s'au perândat diferitele şcoale artistice, cari au produs o mulţime de opere de artă, geniale şi şubrede, admirabile şi ridicole, grandioase şi schilode, însă toate menite a dărîma nimbul celor de mai nainte şi d'a stabili noaue regule de artă, d'a introduce noaue principii de adevăr.

Classicismul începu a strînge puterea de creare a artistului. Geniul încătuşat reclamă libertate mai mare fantasiei sale, ca să-şi poată desvolta mai deplin talentul, ca să poată exprima mai perfect ceea ce simte, ca să poată reprezenta mai fidel adevărul.

S'a zis, că restricţiunea clasică, punând stavilă talentului, e păgubitoare pentru progresul artistic, deci trebuie înlăturată.

Şi s'a format o direcţie noaună, care şi-a dat numele de Renaissance, inspirându-se de natură şi deschizând poarta limbilor moderne.

Trei secole a domnit şcoala noaună, afirmându-se, în deosebi în pictură şi în poezie. Apoi s'a ivit părerea, că nici vederile ei nu îndeplinesc misiunea artei, că nici principiile ei nu reprezintă destul de fidel adevărul.

Şi s'au afixat alte vorbe conducătoare. Sa zis, că menire adevărată a artei este d'a prezenta viaţa într'un colorit idealist. Şi s'a arborat steagul romantismului.

Acesta şi-a adunat mulţi aderenţi, căci eleganţa, fineţea, tonul ales, manierele distinse au fermecat lumea. A şi domnit multe veacuri în toate artele. Dar în serviciul idealismului, el se depărtă din ce în ce mai mult de realitate şi prin esagerările sale, desfigură adevărul. Aceasta a produs o reacţiune, care trezită din beţia romantismului enervat, strigă să se deschidă uşa salonului parfumat, să între aer curat, să vază oameni veritabili nu păpuşe, viaţă reală — nu inchipuită, se peară minciuna şi să se restabilească adevărul.

Şi numai decât s'a proclamat naturalismul, care vesteşte triumfător pretutindeni, că viaţa trebuie reprodusă în tocmai cum este, căci ori-ce omisiune ar fi o falsificare a adevărului.

Stăruinţa de-a executa acest principiu a avut însă drept urmare o estravaganţă, care nu mai ţinea cont de bunul gust, de cuviinţă, de morală, de mărginile până unde poate să străbăta arta. Dorind să fie cât mai reali şi originali, adepţii acestei şcoale căutau în adins să presinte partea cea mai urită a vieţii şi se întreceau întru a scoate la lumină numai murdăriile ei. Acest esces a compromis şcoala. Bunul simţ al publicului s'a desgustat. Astăzi ne aflăm în ajunul d'a ne reîntoarce la vechiul adevăr, care se feresce de ori-ce exagerare şi care susţine, că menirea artei este d'a răspândi gustul adevăratului frumos.

Noi Românii, cari nu ne-am putut da partea de conlucrare la aceste evoluţiuni ale culturii omenesci,

n'avem nici să îndurăm pierderi, nici să notăm câştiguri. Ne aflăm însă în favorabila situație, ca din pătăniile altora putem să ne scoatem concluziunile. Aceste ne învață de ce se ne ferim și ce să urmărim; aceste ne arată cum să tragem prima brazdă în ogorul înțelenit al artelor, ca munca să ne fie rodnică și ca roadele muncii să rămână trainice.

Lumina minții e adevărul, zice vorba veche. Adevărul are să ne fie facla conducătoare în întunecul ce voim să străbatem. Lumina lui ne va desluși calea cea bună, calea valorii reale.

Adevărul e izvorul puterii de viață, focul care ne aprinde curajul, scutul care ne apără lucrarea, farmecul care atrage aprecierea obștei și cuvântul care ne deșteaptă conștiința mândriei.

Priviți cât de senin se presintă în lume omul inspirat de adevăr! Fața lui e radioasă, ținuta-i demnă. El nu șovăie, căci are fixată credința sa; nu se încurcă, căci nu trebuie să născocoască; nu tremură, căci nu se teme de nimeni. Cu fruntea ridicată, el stă neclintit; atacuri nu-l doboară, ura nu-l strivesce, invidia nu-l nimicesce. El privesce toate nepăsător, sigur de învingere.

Cât de fericit este un altfel de om! Viața lui se strecoară în liniște, gânduri posomorite nu-i încrețesc fruntea, griji supărătoare nu-i turbură seninul cugetării, mulțumirea siguranței îl face vesel. Sêrac, el se simte bogat; mic, îi pare că este mare; slab se crede puternic.

Starea aceasta sufletească se oglindează prin entusiastele versuri ale profundului nostru Eminescu:

Sunt numai mândru, mândru că pot fi
Așa cum alții nu-s. Ei slabi, eu tare;
Ei mint — eu adevărul spun.
Căci nu mă tem de ale lui urmări.

E mândru poetul și se crede mai tare decât alții, căci aceia n'au curajul a spune adevărul și mint, dar el îl poate mărturisi, căci nu se teme de urmări.

A spune adevărul, este dar o virtute, o tărie, un titlu de mândrie, — căci numai acela cutează să-l profeseze care are un caracter nepătat, care nu se teme de nimic.

Cel ce nu spune adevărul, este un om slab, lipsit de propria voință, de compătimit. El sau voesce a seduce pe alții sau nu cutează a fi sincer, căci are la activul său păcate cari îl opresc.

Omul cinstit nu minte. În familie și în viața publică, el mărturisește vecinic adevărul. Nimic nu-l abate; nici glorie, nici bani, nici persecuțiune.

Numai acele familii sunt fericite, numai acele popoare au viitor, în fruntea cătora stau bărbați petrunși de adevăr; căci aceștia sunt oameni cu caracter curat, cari cultivând adevărul, sâdesc în neamul lor o putere morală și reală, puterea cea mai tare.

Să ne închinăm și noi acestei mari puteri! Să arborăm pe toate terenele activității noastre steagul adevărului. Și sub steagul acesta să enunțăm drept credeu al nostru, că numai acela este un om de valoare, care propagă adevărul; numai un astfel de om poate fi un respectabil cap de familie, un vrednic luptător al cauzelor publice, un valoros om de știință și un bun artist.

Dacă pe toate terenele vieții noastre numai acela poate fi un om meritos, care servește adevărul, — cu atât mai vârtos avem să pretindem postulatul acesta dela cei ce vreau să treacă drept reprezentanți ai noștri în arte, căci ei au să ne reproducă sufletul. cugetarea și tot ce avem mai intim.

Să ridice dar în inimile lor altar adevărului toți

aceia, cari simt în creerii lor arzând focul sacru al creării artistice. Adevărul să le fie farul. Să nu vază, să nu auză, să nu simtă, sa nu tâlcuiască decât ce-i adevărat. Numai acesta e vrednic de ei, numai acesta are dreptul să-și reclame loc în lumea artelor.

Dacă activitatea noastră artistică va produce numai un grăunte de adevăr, lumea ne va observa și are să stea de vorbă cu noi, ca să ne putem afirma indiomul.

Stabilirea adevărului însă trebuie să se facă cu multă băgare de seamă, căci nu toate ce par adevărate sunt aceleași în realitate; multe n'au decât aparința amăgitoare, altele au criteriul adevărului, le lipsește însă valoarea morală.

Artistul are să fie condus de un sentiment estetic, care să-i determine fantasia, arătându-i ce poate și și ce nu poate să reproducă. El are să examineze toate cu deamăruntul, să le supună unei critici riguroase și să nu ne dea decât rodul acestui studiu. Nu numai are dreptul acesta; dar i-se și impune. Întocmai cum în viață nu toți oamenii pot să fie primiți în o bună societate și nu toate faptele se pot reproduce în publicitate, căci bunul simț s'ar revolta: astfel și pe terenul artelor numai aceea se poate reprezenta, ce bunul gust aprobă.

Arta, ca răspânditoarea bunului gust, nu se poate cobori în năroi, ci are să ridice la sine pe toți cei ce vin sub steagurile sale. Ridicarea aceasta se face prin propagarea eternului frumos, a cărui temelie este — adevărul.

Vă salut, domnilor și doamnelor! — Și deschid adunarea generală.

După ce comitetul, care era reprezentat prin d-nii Iosif Vitean, Baranul Ungurian, Nicolae Petra-Petrescu, Vasile Goldiș și Dr. Iosif Blaga, și adunarea sunt salutate de bistrițeni și împrejurime, de „Astra“ și de reuniunea „Mariana“, la cari salutări răspunde președintele: se purcede la ordinea de zi.

Se numesc secretarii și rapoartele se împărtășesc feluritelor comisiuni.

În fine d-l I. Pecurariu, profesor în Năsăud disertează „Despre frumos și arată“. Dișertațiunea a fost ascultată cu mult interes.

După ședință banchet, apoi petrecere populară.

Seara a fost concert și teatru, după aceea dans. Concertul, la care au conlucrat corul plugarilor, d-na Elena Eitel n. Florian și d-ra Virginia Gall, a încântat publicul, iar piesele teatrale și mai ales „Ruga de la Chiseteu“, cu mandrețele de costume naționale, au secerat aplause nesfârșite.

Luni la 10 oare a. m. s'a deschis ședința a doua. S'a verificat procesul verbal al ședinții prime, s'a referat asupra averii societății precum și asupra raportului general al comitetului dându-se absolute.

În chestia modificării statutelor se decide, ca statutele esistente să rămână și mai departe.

Viitoarea adunare se va ținea la Sas-Sebeș. Se iau dispoziții pentru autenticarea procesului verbal al ședinții a doua.

În fine se citesc disertația d-lui Dr. Vale-riu Branisce, intitulată: „Cum jucăm teatru“ și d-l Dr. I. Blaga profesor în Brașov ține o conferință: „Ceva din psihologia plăcerii estetice“. Ambele au fost interesante și bine apreciate.

Rap.

Varietăți

Personale. P. S. S. Domnul Episcop diecesan *Nicolae Popea*, a sosit ieri, Sâmbătă, la reședința Sa în Caransebeș.

Masa studenților români din Panciova. Ni-se scrie, că în Panciova, s'a înființat decurând un fond cu scopul de a ajuta pe studenții români de acolo. Starea fondului este până acuma de 572 cor. administrate la institutul de economie și credit „Sentinela“ din Satul nou, unde pot trimite bani cine vo-esc să ajute această instituție. Se aduce mulțumită publică d-lui *Dr. Alesandru Bireescu*, avocat în Panciova pentru suma de 20 cor., cu care a contribuit la numitul fond.

„Astra“ în Oravița. Pentru reușita adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se fac mari pregătiri. Nu ne indoim, că preoțimea și învățătorimea noastră și de astădată va fi la locul său.

† **Rudolf Virchow**, fost profesor de anatomia patologica la universitatea din Berlin, a murit Vineri în 5 Septemvre n.

Adunarea generală de toamnă a reprezentanței Comunității de avere e convocată pe 25 Septemvre n. 1902. Ordinea de zi: 1. Darea de samă despre dispozițiile și întâmplările mai însemnate dela ultima adunare incoace. 2. Preliminarul Comunității de avere și al fondului caselor pe anul 1903 dimpreună cu planul despre tăierea lemnului și de silvicultură pro 1903. 3. Causa edificării drumului de fer Caransebeș-Hațeg. 4. Rugarea lui Francisc Czukur et Cons. pentru esarendarea unor ocne de peatră. 5. Propunere referitoare la ștergerea mai multor daune silvanale neincasabile. 6. Proiectul statului pentru pensionarea organelor Comunității de avere. 7. Tarifal produselor silvice ale Comunității de avere. 8. Alegerea membrilor comisiunii de revisiune pro 1903. 9. Suplici incurse mai târziu. 10. Alegerea duor reprezentanți pentru autenticarea protocolului adunării generale.

Români în Egipt. După o statistică făcută de curând se află în Egipt 2000 de Români, cari sunt meseriași, comercianți sau funcționari. Cei mai mulți Români se află în Alexandria, în număr de 700, la

Cairo sunt 500 și în orașele Suez, Port-Said, Tanta, Masurah, cam la 150 și ceva în fie-care.

Bibliografie

Au apărut următoarele opuri pentru școala poporală:

I. Abcdariu ediția III. pentru începătorii din anul prim de școală, de *Iosif Moldovan*, și consoții. Cartea pe cât e de drăgălașă și plăcută, pe atât de atrăgătoare și folositoare. Compusă pe baza principiilor pedagogice moderne, cu ajutorul ei, învățătorul înaintază repede și ușor cu elevii de anul prim, atât în scriere, — pentru care autorii au pus în fruntea cărții exemple de exerciții nu se poate mai potrivite și corespunzătoare, — cât și în cetire pentru care lecțiunile sunt întocmite a aduce pe elev treptat: *Dela cunoscut la necunoscut și dela ușor la greu*. Abcdariul e frumos ilustrat încât face bucurie mare elevilor.

II. „Carte de cetire“ de *Iuliu Groșorean*, ca continuare a Abcdariului în anul II de școală.

Conține material potrivit priceperii școlariilor și tractat în bucăți de cetire scurte și ușoare. Învățătorii cari vor avea aceste cărți nu se vor mai lăsa de ele. Din parte-ne le recomandăm cu toată căldura.

Se pot comanda dela administrațiunea Tipografiei diecesane în Arad cu prețul de 40 fileri exemplarul.

La comande peste 100 esemplare se dă rabat 20%, — sub sută 10%.

Ambele cărți sunt aprobate de Ven. Consist. din Arad și Caransebeș.

Introducerea tasului pedagogic și teologic în bisericile gr. or. române din Ungaria și Bănat de *Andrei Ghidiu*, protopresbiter. Reprodus din Foaiia Diecesană. Prețul 40 fil. Venitul este destinat pentru ridicarea unui monument protopresbiterului *Ioan Tomiciu* în Caransebeș.

Anuarul V al „Societății pentru fondul de teatru român“ pe anul 1902—1903. Tipografia A. Mureșianu, Brașov. Form. 80, pag. 366.

Biblioteca literară a ziarului „Libertatea“ Nr. 4. Poesii și Nuvele. Orăștie, „Minerva“ Institut tipografic-societate pe acții. 1902.

Biblioteca „Bunul Econom“, Nr. 4. Îngrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor. — Nr. 5. Economia vitelor sau Zootechnia generală. — Nr. 6. Agrolgia sau Cunoașterea pământurilor și mijloacele de a le îmbunătăți. — Nr. 7. Agricultura generală. Lucrarea pământului, Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de mărunțit pământul. De Constantin P. Barcianu profesor de agricultură i. r. — Prețul unui exemplar Nr. 30 fileri, pentru România 50 bani. Orăștie, „Minerva“ Institut tipografic, societate pe acții.

Dr. Miron E. Cristea: Cuvântare ocașională la demolarea bisericii din Sibiu-cetate. Sibiu, 1902. Tipografia arhidiecesană.

— *Cuvântare contra beției*. Sibiu, 1902. Tipografia arhidieceșană.

Dare de seamă despre mersul societății cum și despre mersul școalelor ei fröbeliană, primară și normală pe anul 1901—1902, întocmită de *Petru Garboviceanu*, directorul școalelor. București, 1902. Tipografia cărților bisericești.

Concurse

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a din **Bichigi**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Una sesiune parohială constătătoare din 32 jugere de pământ arătoriu și fânat.
2. Stola usitată.
3. Un intravilan de 800□ stânjeni.

Concurenții sunt invitați, ca suplicele ajustate conform statutului organic bisericesc și regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le subștearnă oficiului protopresbiterat în Făget.

Concurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică și nici decât în ziua de alegere.

Bichigi din ședința comitetului parohial ținută la 31 Iuliu 1902.

[53] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu ppbiterul tractual *Sebastian Olariu*.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna **Surducul-mic**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariul în bani gata 600 cor.
2. Lemne de foc pentru învățătoriu în natură 16 metri.
3. Pentru participare la adunarea generală a reuniunii învățătorești 10 cor.
4. Pentru participarea la conferințele despărțământului 10 cor.
5. Pentru scripturistica învățătorească 10 cor.
6. 3 jugere de pământ clasa I. în preț de 80 cor.
7. Cuartir liber cu 2 chilii.
8. ¼ juger de grădină estravilană.
9. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fileri, cu liturgie 1 cor.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la oficiul protopresbiterat gr. or. român al tractului Făget.

Învățătoriu este îndatorat a purta cantoratul în s. biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socoțile cultului și ale sântei biserici.

Pentru serviciile învățătorești prestate înainte de ocuparea postului din concurs, comuna nu acordă alesului nici un altfel de emolument, decât cele înșirate aici.

Comitetul parohial doresce, ca concurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică dar nici decum în ziua de alegere.

Surducul-mic, din ședința comitetului parohial ținută la 6 August 1902.

[54] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu ppbiterul tractual *Sebastian Olariu*.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 15 Iulie 1902 Nr. 2249 Șc. se escrie concurs pentru întregirea postului de învățătoriu dela școala confesională gr. or. rom. din **Voivodinț**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. 2 jugere 1413 stânjeni □ de pământ arătoriu.
3. Cortel liber cu grădină de legumi.
4. 16 metri cubici de lemne.
5. Pentru scripturistica 8 cor.
6. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.
7. Dela înmormântări unde va fi poftit 40 bani.

Alesul învățătoriu este deobligat a compune socoțile sântei biserici și a cultului pe lângă remunerație de 20 coroane și a purta cântarea în și afară de sânta biserică. Serviiți prestate în alte comuni, nu-se iau în considerare la plățirea cvinvenalului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimitte recursele lor, instruate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial, Prea On. Oficiu protopresbiterat al Vêrșetului în Reșița (Resiczabánya) și a-se presenta în atare Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică din loc, însă nu în ziua de alegere.

Voivodinț, 21 August 1902.

1—3 [55]

Bartolomei Panciovan

Mihail Dragodanu

președ. comitet. paroh.

notariu ad hoc.

În conțelegere au Oficiul protopresbiterat.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 15 Iulie 1902, Nr. 2249 Șc. se escrie concurs pentru întregirea postului de învățătoare la școala confesională gr. or. rom. din **Voivodinț**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu anual 600 cor.
2. Cortel liber cu grădină de legumi.
3. 16 metri cubici de lemne.
4. Pentru scripturistica 8 cor.
5. Pentru conferință și adunarea generală 20 cor.

Serviiți prestate în alte comune, nu-se iau în considerare la plățirea cvinvenalului.

Doritoarele de a ocupa acest post, sunt avisate a-și trimite recursurile lor, instruate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial Prea On. Oficiu protopresbiteral al Vêrșetului în Reșița (Resicza-bánya) și a-se presenta în atare Duminecă sau sêrbătoare în sânta biserică din loc, însă nu în ziua de alegere.

Voivodina, 21 August 1902. 1—3 [56]

Bartolomei Panciovan **Mihail Dragodanu**
președ. comitet. paroh. notariu ad hoc.
În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. rom. din comuna **Hauzești**, protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani gata 600 cor.
2. 16 m. □ lemne se aduc în natură.
3. Pentru scripturistică 12 cor.
4. Pentru conferințele tractuale 16 cor.
5. Pentru adunări generale învățatoresci 22 cor.
6. Pentru curatoratul școalei 12 cor.
7. Pentru participare la înmormântări 1 cor., iar cu liturgie 2 cor.

8. Locuință liberă în edificiul școalei precum și folosirea altor clădiri economice din curtea școalei cu grădină intravilană de 400 stinjeni □.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis la Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Făget.

Învătătorii ales este îndatorat a purta cantoratul în sânta biserică și a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socotelele bisericeii și ale cultului.

Pentru servicii învățatoresci prestate înainte de ocuparea postului din concurs, comuna nu acoardă alesului nici un alt fel de emolument decât cele înșirate aici.

Comitetul parohial dorește, ca concurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sêrbătoare în sânta biserică, dar nici de cum în ziua de alegere.

Hauzești, din ședința comitetului parohial ținută la 6 August 1902. 1—3 [57]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresb. tractual *Sebastian Olariu*.

„Un învățăcel“

cu destulă pregătire se primesce
numai decât la

„Severineana“
societ. com. pe acții.

3—3 [52]

În editura

„Tipografiei și Librăriei diecesane“ din Caransebeș

se află următoarele

Cărți de Religione

de

Dr. Petru Barbu,

și adecă

I. Pentru școalele elementare

1. Istorioare Religioase-morale alese și întocmite pentru elevii începători ai școalelor populare. 1898. Prețul 30 fil.

2. Istorioare Biblice, II. Carte de religione pentru școalele populare. Ediția IV. 1902. Cu Adausul: A) *Despre sânta Scriptură*: Numirea, Originea, Autorii, Limba și traducurile, Inspirațiunea dumnezească, Împărțirea și cărțile sântei Scripturi. B) *Rugăciuni*: a) de dimineață, b) înainte de masă, c) după masă, d) de sara. C) *Simbolul credinții*. — Carte aprobată de Ven. Consistorii gr. or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. — Prețul 30 fil.

3. Istorioare Bisericesci, III. Carte de Religione pentru școalele populare. Ediția II, 1901. Cu Adausul: A) *Despre sânta Tradițiune*. B) *Rugăciunile sântei Liturgii*. — Carte aprobată de Ven. Consistorii gr. or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Prețul 30 fil.

4. Catechism, IV. Carte de religione pentru școalele populare. Ediția III. 1901. Cu Adausul: A) *Elemente de liturgică*: Liturgia, Cultul dumnezeesc, Formele cultului dumnezeesc, Formele esențiale ale cultului dumnezeesc, Formele accidentale ale cultului dumnezeesc, Persoanele, Locurile (Biserica etc.) și obiectele trebuincioase la servițiile divine, Timpurile sante, Servițiile divine. B) *Estras din statutul organic*: Parohia. C) *Rugăciuni* la Mărturisire și Cuminecătură. — Carte aprobată de Ven. Consistorii gr. or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Prețul . . . 40 fil.

II. Pentru școalele medii

1. Istoria Sântă a Testamentului vechiu, I. Carte de Religione pentru școalele medii. Ediția II. 1900. Prețul 80 fil.

2. Istoria sântă a Testamentului nou, II. carte de Religione pentru școalele medii. Cu Adausul: *Despre sânta Scriptură*. Prețul 80 fil.

3. Istoria Bisericii creștine, III. Carte de Religione pentru școalele medii. Ediția III. 1902. Cu Adausul: *Despre sânta Tradițiune*. Prețul . . . 1 cor.

De acelaș autor:

Religiunea în școala poporală, îndegetări metodice, 1897. Prețul 60 fil.

Religiunea în școala veche și în școala nouă, 1899. Prețul 1 cor.

Isus Cristos, cu cuvintele sântei Scripturi, 1902. Prețul 2 cor. 50 fil.

NB. Dela cărțile de școală d-nii Învătători și Caticheți primesc 10% rabat.

Convocare

Domnii acționari ai „Asociațiunii de Consum“ în Făget sub liquidare, sunt prin această invitați în sensul § lor 25 și 26 din statutele asociațiunii la

la VI-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Făget la 29 Septembrie st. n. 1902.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul liquidatorilor despre activitatea asociațiunii și despre rezultatul gestiunii dela 1 Iulie 1901 până la 30 Iunie 1902.
 2. Raportul comitetului de supraveghiere.
 3. Darea absolutoriului liquidatorilor și comitetului de supraveghiere.
 4. Eventuale propuneri făcute în sensul §. 37 lit. i, din statutele asociațiunii.
 5. Esmiterea a duor acționari pentru verificarea protocolului luat în adunarea generală.
- Făget, la 10 September 1902.

Liquidatorii.

Active	Bilanț		Pasive		
Casa în numărar	943	55	Capital social	44.206	16
Mărfuri	42.052	—	Cont-curent	75.861	26
Timbre	330	04	Creditori	54.869	61
Debitori	110.165	19	Dividende nerödicatö	288	44
Mobilier	5.123	16	Pro-Diversi	400	—
Spese de fondare	1.994	—			
Sald ca perdere	15.017	53			
	175.625	47		175.625	47

Făget, la 30 Iunie 1902.

Dionisiu Feneș m. p.
liquidator.

George Giura m. p.
liquidator.

Alexandru Iclozan m. p.
liquidator.

Sebastian Olariu m. p.
liquidator.

Inocențiu Bogdan m. p.
liquidator.

Contul present examinându-se conform statutelor și legii comerciale l-am aflat exact

Făget, la 10 September 1902.

Comitetul de supraveghiere:

Dimitrie Iosof m. p.

Laurențiu Barzu m. p.

Romul Radulovicu m. p.

Vasilie Nicorescu m. p.